Vol 35
Nru 185
Lulju - Settembru 2014

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-ART IMQADDSA

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqaddsa

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta.
Tel: 2124 2254

DISINN U STAMPAR:
Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li jidher
f'din ir-Rivista
huwa Copyright ©
tal-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa u l-Edizzjoni
TAU, 2014

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Qoxra Quddiem:
Paoluccio Trinci

Werrej

6

14

19

24

6 Il-Papiet jiddefendu l-Franġiskani fl-Art Imqaddsa fis-Seklu 15

14 Il-Kult Antik lejn il-Kbir u l-Ġust Appostlu San Bartilmew

19 L-Ispirtu s-Santu fil-Mewt Sagrifikali ta' Kristu (Lhud 9, 13-14)

24 Ir-Referenzi Bibliċi fl-Enċiklika "Lumen Fidei" (4)

35 Khan Al-Ahmar – Il-Monasteru ta' Sant'Ewtimju

35

Editorjal

ta' Patri Twanny Chircop ofm

It-Tielet Intifada?

Il-ġrajjiet ta' Ġunju li għadda f'Iżrael u l-Palestina ħallew lil kulħadd b'togħma qarsa. F'żewġ okkażjonijiet assistejna għal atti barbari ta' vjolenza u terroriżmu fuq tfal u żgħażagħ minorenni. Tliet żgħażagħ Iżraeljani nħatfu minn persuni li Iżrael jgħid li kienu terroristi Palestinjani miż-żona ta' Ħebron, u nstabu mejtin wara ġimagħtejn li fihom l-*Israeli Defence Forces* aġixxew b'mod deċiżiv u xi minn daqqiet krudili billi arrestaw mijiet ta' militanti Palestinjani u invadew djar privati bla ebda kontroll. Wara n-niket tal-funeral tat-tliet żgħażagħ ġiet mill-ewwel it-tweġiba ta' terrur li jnissel terrur. Din id-darba tifel Palestinjan fiż-żona ta' Ġerusalemm inħataf minn grupp ta' *settlers* Lhud u nstab mejjet, maħruq ħaj, f'bosk barra Ġerusalemm fix-xaqliba ta' Ain Karem.

Ir-reazzjoni tal-komunità internazzjonali kienet waħda ta' xokk, u dik lokali sfortunatament bdiet tiddeġenera f'rewwixti ta' Palestinjani kontra l-okkupazzjoni Iżraeljana li konna ilna ma naraw bħalhom għal dawn l-aħħar għaxar snin. Ħafna bdew jistaqsu jekk wasalniex għal Intifada oħra, it-Tielet Intifada. Min-naħa tal-kapijiet politiċi donnu li kien hemm sforz biex jikkalmaw is-sitwazzjoni. Il-mexxej Palestinjan Mahmoud Abbas ikkundanna l-ħtif u l-qtil taż-żgħażagħ Iżraeljani bħala att terroristiku li xejn ma jawgura għall-kawża tal-paċi u għall-isforz ta' rikonċiljazzjoni bejn il-partiti Fatah u Ħamas fil-Palestina li issa ffurmaw gvern ta' għaqda nazzjonali. Il-prim ministru

...editorjal

It-Tielet Intifada?

Iżraeljan Binyamin Netanyahu ikkundanna l-qtil tat-tifel Palestinjan u l-vjolenza ta' terrur, tiġi minn fejn tiġi, u wiegħed li s-*settlers* Iżraeljani, li wettqu dan l-att kriminali jinġiebu quddiem il-ġustizzja.

Wara dawn il-fatti kollha wieħed jilmaħ bħal sens ta' biża' quddiem il-possibilità li s-sitwazzjoni politika f'Iżrael u l-Palestina taħrab minn taħt kull kontroll. Il-fatt li tista' terġa' tqum Intifada oħra forsi mhux dejjem jinkwieta l-imħuħ, billi llum is-sigurtà ta' Iżrael hi garantita mill-ħajt ta' separazzjoni li jagħlaq lill-Palestinjani f'ħabs b'sema miftuħ fuq rashom. Dak li hu tassew inkwetanti hu li, matul aktar minn nofs seklu, tnisslet mentalità ta' mibegħda bejn l-Iżraeljani u l-Palestinjani li mhux faċli li wieħed isib rimedju għaliha. L-iżball tattiku tal-mexxejja politiċi miż-żewġ naħat kien wieħed serju. Huma ma kinux kapaċi jikkontrollaw elementi estremisti li nibtu u żviluppaw fi ħdan is-soċjetà Iżraeljana u Palestinjana b'detriment għall-proċess ta' paċi.

Min-naħa tal-Palestinjani nafu li l-moviment ta' reżistenza leġittima għall-okkupazzjoni militari Iżraeljana tax-Xatt tal-Punent u ta' Gaża kien wieħed militanti sa mill-bidu nett, u għamel użu minn atti terroristiċi koroh. Għalkemm twieldet klassi ta' mexxejja aktar moderati lejn tmiem is-snin tal-gvern ta' Yassir Arafat u l-aktar bil-gvernijiet immexxija minn Mahmoud Abbas, l-elementi estremisti, fosthom Ħamas, baqgħu joħolqu sitwazzjoni mwiegħra, l-aktar billi ċaħdu d-dritt ta' Iżrael li jeżisti bħala stat sovran u żgur fil-fruntieri li jiġu rrikonoxxuti lilu mill-komunità internazzjonali.

Min-naħa ta' Iżrael l-istrateġija ta' okkupazzjoni u bini ta' insedjamenti fit-territorji Palestinjani kienet ta' detriment ikrah għall-proċess ta' paċi. Iżrael estenda t-territorju tiegħu a skapitu tal-Palestinjani b'tali mod li hu kważi impossibbli llum li wieħed jimmaġina Stat Palestinjan li jkun kontinwu, stabbli u żgur. Mhux biss, imma l-Iżraeljani li daħlu jgħixu fl-insedjamenti, almenu f'ċertu perċentwal

minnhom, huma *settlers* militanti, li jridu jeqirdu lill-Palestinjani u saħansitra jkeċċu barra minn Iżrael il-barranin kollha.

Ta' min jinnota li hemm perċentwal tajjeb ta' nies kemm f'Iżrael kif ukoll fil-Palestina li huma mxebbgħin minn din is-sitwazzjoni ta' tensjoni u vjolenza. Il-fatt li Iżrael hu pajjiż ekonomikament żviluppat u stabbli u li wkoll fil-Palestina daħal ċertu element ta' ġid l-aktar bit-turiżmu u investimenti, iwassal lil ħafna biex jirraġunaw li l-ideali militanti tal-estremisti huma ta' min jikkundannahom, u pjuttost jaqbel li ż-żewġ popoli jsibu *modus vivendi* li jiggarantixxi prosperità u paċi. Iżrael ma għandu xejn x'jitlef u l-Palestinjani jaqblilhom jaċċettaw sitwazzjoni li fiha jieħdu l-aħjar li jistgħu minn dak li fadlilhom. Din il-mentalità hi mifruxa sewwa fi ħdan is-soċjetà Iżraeljana sekulari u anke fi ħdan dik Palestinjana li rnexxielha takkwista ċertu tip ta' ġid ekonomiku. Sfortunatament il-korruzzjoni fi ħdan is-soċjetà Palestinjana u l-politika ta' eġemonija ta' Iżrael ma jgħinux biex din is-sitwazzjoni ssir realtà u li titjieb il-ħajja tan-nies komuni u jkun hemm aktar ġustizzja soċjali mhux biss fil-Palestina imma anke f'Iżrael, fejn id-divarju soċjali hu wkoll problema serja.

Ta' min jiftakar li Iżrael u l-Palestina jinsabu f'żona taħraq li fiha l-elementi estremisti ta' fundamentaliżmu, l-aktar Iżlamiku, qed iġibu konfużjoni u taqlib soċjali u demografiku ikrah. Il-Lvant Nofsani sar bejta ta' gruppi terroristiċi fundamentalisti Iżlamiċi, li jaġixxu bla ebda kontroll fis-Sirja, Iraq, Libanu, u li qed jimminaw anke l-istabilità ekonomika u politika ta' pajjiżi bħall-Ġordanja, l-Eġittu u t-Turkija. L-avvanzata tal-Iżlam Sunnita mill-Għarabja Sawdita u l-pajjiżi tal-Golf lejn żoni ta' Iżlam Xi'ita qed joħloq sitwazzjoni inkwetanti għall-komunità internazzjonali. Imma anke hawnhekk diversi strateġiji politiċi tal-pajjiżi tal-punent wasslu għal diżastri sħaħ, l-aktar fil-każ tal-gwerer fl-Afghanistan, Iraq u Sirja. B'ironija tal-istorja, l-aktar li qed isofru f'din is-sitwazzjoni huma l-minoranzi etniċi, fosthom il-minoranzi Kristjani li huma fost l-eqdem Knejjes preżenti fil-Lvant Nofsani. Fl-Iraq l-insara ħarbu bl-eluf, u l-istess ġara fis-Sirja. Fl-Eġittu saru atti ta' vjolenza kontra knejjes u nsara li qatt ma konna rajna bħalhom qabel. Il-problema qed tkompli tikber, għax l-istess atti ta' terrur min-naħa ta' fundamentalisti Iżlamiċi qed narawhom fl-Afrika, f'pajjiżi bħas-Sudan tan-nofsinhar, Somalja, Kenja, Niġerja. U donnhom li la l-iStati Uniti tal-Amerika u lanqas l-Unjoni Ewropea ma jagħtu l-ebda każ ta' din ir-realtà tal-biki.

Il-paċi fl-Art Imqaddsa tiddependi ħafna minn din ir-realtà globali. U trid għajnejn u moħħ miftuħ biex tifhem għaliex it-Tielet Intifada mhix il-veru periklu issa, imma li l-veru periklu hu li ninsabu fi gwerra bejn il-kultura tal-ħajja u dik tal-mewt.